

**Gminny Program Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie
i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie**

I. Wstęp

Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił, działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Działanie to naraża osoby dotknięte przemocą na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne. Podstawowym aktem prawnym, regulującym zadania w zakresie przeciwdziałania pomocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie jest ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie to dokument, którego zadaniem jest wprowadzenie w życie działań mających na celu udzielanie pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także podejmowanie odpowiednich działań wobec sprawców przemocy oraz zwrócenie uwagi społeczności lokalnej na zjawisko przemocy w rodzinie.

Program wyznacza również główne kierunki działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w celu skutecznego reagowania na to zjawisko. Jest zgodny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Grodków.

Potrzeba opracowania takiego dokumentu dla Gminy Grodków wynika nie tylko z przesłanek formalnych (ustawa o pomocy społecznej oraz ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, które nakładają na Gminę obowiązek opracowania i realizowania Programu), ale również z odczuwalnych, negatywnych zjawisk społecznych na terenie Gminy.

Przemoc domowa rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, może być skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Zjawisko przemocy nie jest jednoznaczne. Wyróżniamy kilka rodzajów przemocy: fizyczna, psychiczna, seksualna, ekonomiczna, zaniedbanie. Ofiarami przemocy są na ogół kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni. Ofiara jest zazwyczaj słabsza, a sprawca silniejszy. Zgodnie z art. 207 § 1 Kodeksu Karnego, przemoc w rodzinie jest przestępstwem.

Program skierowany jest do:

- 1) ofiar przemocy w rodzinie, w tym dzieci, współmałżonków lub partnerów, osób starszych, niepełnosprawnych
- 2) sprawców przemocy w rodzinie,
- 3) świadków przemocy w rodzinie.

II. Istota i zakres programu

1. Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26.10.1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007r., Nr 70, poz. 473 z późn. zm.)

Program jest współzależny z następującymi Programami

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grodków
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii

2. Informacje ogólne

Podstawową grupą społeczną pełniącą niezwykle istotną funkcją jest rodzina. To rodzina określa cele i wartości, do których dążą dzieci, a także wywiera istotny wpływ na zachowanie się jednostek zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz rodziny. Rodzina jako wspólnota rodziców, dzieci i krewnych, stanowi pierwsze i podstawowe miejsce doświadczenia współżycia z ludźmi.

W domu powinniśmy się czuć bezpiecznie. Dom ma być miejscem, w którym jesteśmy kochani, chronieni, gdzie odzyskujemy siły po dniu pracy lub nauki. Jednak dla wielu ludzi dom nie jest spokojną przystanią, jest niebezpiecznym miejscem, gdzie regularnie doświadczają cierpień fizycznych i emocjonalnych, gdzie są również wykorzystywani seksualnie.

Przemoc najczęściej kojarzy się ludziom z biciem, popychaniem, kopaniem, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności, stosowaniem broni lub gwałtem. Przemocą jest także poniżanie człowieka, oczernianie go przed innymi, wyzywanie i rzucanie obelg, obrażanie jego poczucia własnej wartości, ograniczenie jego swobody w sposób przekraczający normy moralne i obyczajowe.

3. Skala i diagnoza zjawiska przemocy w Gminie Grodków oraz posiadany potencjał w celu realizacji programu.

W 2008 r. policja przeprowadziła ponad 86 tys. interwencji w sytuacjach przemocy w rodzinie, podczas których stwierdzono, że ponad 71% osób krzywdzących swoich

najbliższych było pod wpływem alkoholu. W działającym na zlecenie PARPA Ogólnopolskim Pogotowiu dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” rocznie przeprowadza się ponad 10 tys. rozmów, które dotyczą różnych problemów rodzinnych, w tym m. in. przemocy oraz nadużywania alkoholu i uzależnienia.

Przemoc w rodzinie (dane Komendy Głównej Policji).

Liczba ofiar przemocy domowej wg Procedury „Niebieskiej Karty”.

	2006	2007	2008	2009
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem	157.854	130.682	139.747	132.796
w tym: kobiet	91.032	76.162	81.985	79.811
w tym: mężczyźni	10.313	8.556	10.664	11.728
dzieci do lat 13	38.233	31.001	31.699	27.502
nieletni od 13 do 18 lat	18.276	14.963	15.399	13.755

Liczba sprawców przemocy domowej

	2005	2006	2007	2008
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem	97.142	96.775	81.743	86.568
w tym: kobiet	4.153	4.074	3.632	3.942
w tym: mężczyźni	92.776	92.526	77.937	82.425
nieletni	213	175	170	201

Przemoc w Gminie Grodków (dane z Komisariatu Policji w Grodkowie)

	2008	2009
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych	443	395
Liczba interwencji domowych, które miały znamiona przemocy w rodzinie	47	41

	2008	2009
Liczba osób dotkniętych przemocą	92	87
Liczba prowadzonych czynności w ramach „Niebieskiej Karty”	27	21
Liczba prowadzonych postępowań przygotowawczych o przestępstwa z art. 207 KK	13	13
Liczba prowadzonych postępowań przygotowawczych o przestępstwa z art. 209 KK	23	40

Dane statystyczne z Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodkowie

	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	w tym: NA WSI*	
PRZEMOC W RODZINIE 2008 r.	12	9	42
PRZEMOC W RODZINIE 2009 r.	9	7	32

Jak wynika z danych liczbowych Komisariatu Policji oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodkowie dotyczących przemocy ma tendencję spadkową, jedynie wzrosła liczba postępowań przygotowawczych w sprawie nie płacenia alimentów.

Podkreślić należy, że z doświadczenia osób i organizacji zajmujących się przemocą domową wynika, iż statystyki nie oddają powagi problemu. Najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie są dzieci, które z reguły nie potrafią same poprosić o pomoc. Również przepisy prawa nie do końca ułatwiają właściwe i skuteczne działanie instytucji i organizacji w walce z tym zjawiskiem.

Innymi ważnymi problemami Gminy Grodków związanymi z przeciwdziałaniem przemocy domowej są:

- brak bazy lokalowej i mieszkań chronionych,
- brak możliwości izolowania sprawców przemocy,
- brak współpracy z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, zły przepływ informacji,
- długi okres rozstrzygnięcia spraw w sądach,
- niska świadomość społeczna,
- funkcjonowanie stereotypów na temat przemocy.

Do chwili obecnej problemami związanymi z przemocą w rodzinie zajmowali się głównie pracownicy socjalni zatrudnieni w ośrodku pomocy społecznej, policjanci – dzielnicowi oraz członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Znowelizowana

ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie rozszerza krąg osób zajmujących się problematyką przemocy o przedstawicieli oświaty, służby zdrowia oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych.

4. Zasady działania Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływania na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat, przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, oparty jest na zasadach:

- wzajemnej współpracy i współdziałania organów administracji publicznej, organizacji pozarządowych, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnych następstwom.
- jawność działań organów administracji publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby.
- szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich praw do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielanie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

III. Cele Programu

Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;
- 2) zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy;
- 3) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cele działania programu

1. Zapobieganie występowania przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości i wrażliwości mieszkańców Gminy wobec przemocy w rodzinie poprzez:

Adresaci: dzieci, młodzież, dorośli, rodziny, społeczność lokalna

Lp	Zadanie	Działanie	Realizator lub koordynator
1.	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem, zajęcia pozaszkolne	- prowadzenie zajęć wychowawczych, - wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym	- placówki oświatowe, - świetlice środowiskowe - Pełnomocnik ds. PiRPA
2.	Edukacja przedmałżeńska	- poradnictwo w zakresie radzenia sobie ze stresem, agresją i konfliktem	Kościół
3.	Wspieranie rozwoju nieagresywnych sposobów rozwiązywania konfliktów społecznych i rodzinnych	- promowanie mediacji, w tym mediacji rodzinnych - zajęcia wychowawcze dotyczące nieagresywnego rozwiązywania konfliktów	- OPS - Punkt Konsultacyjno-Informacyjny - szkoły - Policja

2. Zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie.

Adresaci: osoby dotknięte przemocą, w szczególności ofiary i świadkowie

L p.	Zadanie	Działanie	Realizator lub koordynator
1.	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i pozostającym w rodzinie, w dotychczasowym miejscu zamieszkania lub pobytu	1. poradnictwo medyczne, psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, prawne i socjalne, 2. praca socjalna, 3. aktywizacja zawodowa, 4. interwencja kryzysowa, 5. realizacja systemu „Niebieskiej Karty”	- OPS, - służba zdrowia, - Punkt Konsultacyjno-Informacyjny - policja, - sądy, prokuratura, - pedagodzy szkolni
2.	Ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę	1. odseparowanie sprawcy od ofiary, 2. zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną	- policja, sądy, prokuratura

3.	Udzielenie wsparcia osobom dotkniętym przemocą i zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania, pobytu lub rodziny	<ol style="list-style-type: none"> 1. udzielanie bezpiecznego schronienia osobom dorosłym lub rodzinom dotkniętym przemocą, 2. udzielanie bezpiecznego schronienia dzieciom-ofiarom przemocy, 3. pomoc socjalna osobom dotkniętym przemocą 4. pomoc prawna 	<ul style="list-style-type: none"> -Urząd Gminy, - OPS, - organizacje pozarządowe, -policja, sądy, prokuratura - Punkt Kosultacyjno-Informacyjny
4.	Działania realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Wszystkie zadania z katalogu zadań wymienionych w GPPiRPA, które wiążą się z przeciwdziałaniem przemocy u osób uzależnionych lub współ-uzależnionych	<ul style="list-style-type: none"> - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Pełnomocnik ds. PiRPA

3. Zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie.

Adresaci: sprawcy przemocy

L p.	Zadanie	Działanie	Realizator lub koordynator
1.	Działania edukacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne, 2. terapia, 3. programy w zakresie radzenia sobie ze stresem 	<ul style="list-style-type: none"> - punkt konsultacyjny, -placówki oświatowe, - OPS
2.	Oddziaływanie na społeczności lokalnej w celu włączenia jej w system monitorowania zjawisk związanych z występowaniem przemocy	1. wywiady środowiskowe w społecznościach szczególnie zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> - OPS, - Policja - dzielnicowi

IV. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
3. Udzielanie profesjonalnej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
4. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.

5. Zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy.
6. Zbudowanie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą.
7. Niwelowanie skutków zjawiska przemocy.
8. Zmniejszenie skali występujących w rodzinach dysfunkcji wynikających z przemocy.

V. Praca zespołu interdyscyplinarnego

Zespół interdyscyplinarny swoje działania skieruje przede wszystkim w stosunku do dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych, a także do rodzin patologicznych dotkniętych uzależnieniem oraz w sytuacjach powtarzalności zjawiska przemocy.

1. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele:

- Jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- Gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Policji,
- Oświaty,
- Ochrony zdrowia,
- Kuratorzy Sądowi,
- Organizacji pozarządowych.

2. Zasady pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Zespół składa się z grupy osób współpracujących ze sobą w sposób skoordynowany, zapewniający skuteczne reagowanie na otrzymane informacje o przemocy w rodzinie. Członkowie zespołu skupiają specjalistów z różnych dziedzin. Jego działania koncentrują się na badaniu problemu krzywdzenia rodziny, na strategii postępowania z danym przypadkiem, na zagadnieniach dotyczących terapii ofiar, ich rodzin i sprawców. Stosowany w takim zespole sposób podejścia często wykracza poza wspólne badanie przypadku i koordynację działań poszczególnych instytucji, obejmując również zespołowe podejmowanie decyzji. Tego rodzaju działania wymagają pełnego uczestnictwa i współpracy członków zespołu, którzy wnoszą w jego pracę swoją wiedzę, umiejętności oraz zdolności.

Organizatorem spotkań będzie Przewodniczący Zespołu.

Do zadań zespołu należy:

- Wspieranie ofiar przemocy w rodzinie w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej oraz przerwaniu cyklu przemocy, a także zapobieganie kolejnym aktom przemocy w rodzinie.
- Monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, poinformowania o tym odpowiednich służb.
- Diagnoza na temat skali zjawiska przemocy na terenie gminy oraz przekazywanie uzyskanych informacji do środowiska lokalnego
- Gromadzenie informacji oraz ich upowszechnianie na temat miejsc i osób uprawnionych do udzielania pomocy, a także możliwością udzielania w środowisku lokalnym oraz inicjowanie tworzenia nowych miejsc pomocy dla osób krzywdzonych.
- Inicjowanie działań zmierzających do podniesienia kwalifikacji osób mających w swojej pracy kontakt z ofiarami i sprawcami przemocy – organizowanie szkoleń, warsztatów itp.

VI. Koszty funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego

1. koszty administracyjno – biurowe (w tym zakup materiałów biurowych, koszty podróży służbowych, szkolenia członków zespołu, prowadzenie kampanii informacyjnej, koszty korespondencji itp.),
2. koszty porozumień w sprawie umieszczania ofiar przemocy w specjalnych ośrodkach wsparcia (wg potrzeb).

VII. Postanowienia końcowe

Realizację zadań wynikających z Programu koordynuje Pracownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodkowie.

Realizacja programu jest działaniem długofalowym, wymagającym stałego monitorowania i zaangażowania wszystkich realizatorów, ma także wieloletnią perspektywę i powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego.

Bieżący nadzór nad realizacją programu sprawuje Burmistrz Grodkowa oraz podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie.